

Jak přiblížiti bojový výcvik válečné skutečnosti.

Moto: „I nejlépe organisované bojové cvičení může dát jen nedokonalý pojem o skutečném boji.“ (Sm 15, čl. 114.)

Sm 15, čl. 12 praví: „Aby každý cvičitel mohl plnit co nejlépe své povinnosti, je třeba, aby netoliko ovládal dokonale vyučovací předmět, nýbrž i věděl, jak tuto znalost podat cvičencům, aby je zajímala.

Proto má každý velitel věnovat určitou péči rozšíření pedagogicko-didaktických schopností svých podřízených, aby byli s to vyučovati formou snadno srozumitelnou a zajímavou.“

I když cvičitelé již po této stránce pedagogicko-didaktické značně pokročili ve většině oborů vojenského výcviku a výchovy, přece je možno i nutno ještě mnoho zlepšit v jednom oboru, a to nejdůležitějším, v bojovém výcviku.

Jistě není nikoho, kdo by pochyboval o nesmírné důležitosti bojového a polního výcviku. Směrnice pro výcvik ji zdůrazňují proloženým tiskem:

Sm 15, čl. 2: „Vlastním účelem výcviku je příprava k válce.“

Sm 21, čl. 16: „Nejdůležitější složkou výcviku pěchoty je výcvik bojový. Tomuto výcviku musí být věnována největší péče a čas.“

Příčinou toho, že ve způsobech a metodách bojového výcviku jsme nedosáhli ještě žádoucí výše, není snad menší snaha a péče cvičitelů

v tomto oboru, nýbrž něco jiného: obtížnost a zvláštnost bojového výcviku.

Pro všechny ostatní druhy učitelské činnosti najdeme dostatek návodů, jak vyučovat, aby bylo dosaženo nejlepších výsledků, máme i svou vojenskou příručku — Přír. 18. O tom však, jak přiblížit bojový a polní výcvik válečné skutečnosti, obsahují naše služební knihy zmínky mnohem stručnější:

Sm 15, čl. 15: „Při bojovém a polním výcviku musí cvičitel vytvořit situace odpovídající válečným skutečnostem a oživit je. Tím nejvíce vzbudí zájem cvičence. K tomu je cvičiteli třeba obrazotvornosti.“

Sm 15, čl. 105: „Pokoušet se dlouhými řečmi vykreslit mu (vojínu) situaci, znamená žádat od něho příliš velkou obrazotvornost, již často není schopen, a také není nikdy jistoty, zda věci porozuměl.“

A právě v nedostatku oné obrazotvornosti je třeba hledat pravé příčiny, proč mladí cvičitelé (a ty mám na mysli v celém článku) zápolí často s organizací, uspořádáním a řízením cvičení, a to i ti, kteří znamenitě znají theoretické zásady, platné pro jednotlivé druhy boje, kterým chtějí naučit.

Článek 15 Sm 15 říká, že cvičitel nemůže získat obrazotvornost jinak než studiem příkladů z války.

Gen. F a u c h e r napsal k první z knih Gaudyho do češtiny přeložených „Granátové jámy verdunské“ v dopise překladateli: „Historie je pro vojáka pramenem, ne sice jediným, avšak přece nezbytným, veškeré moudrosti. Avšak nechť je sebe upřímnější a sebe podružnější, nemůže nám poskytnout nikterak úplného obrazu války. ... Válečné dojmy bojovníků jsou proto cenným doplňkem naučení, a to nejen pro ony generace vojáků z povolání, které neprožily války, ...“

Bude tedy jistě mít mladý cvičitel největší užitek z rad, pokynů a kritik těch svých nadřízených, kteří znají válečné skutečnosti z vlastních zážitků a kteří mu nejlépe vysvětlí, proč tak neb onak se to dělat nesmí, protože to tak ve válce dělat nelze.

A tak přicházíme k velké odpovědnosti důstojníků s válečnými zkušenostmi — zanechat z nich mladším, kteří dříve nebo později nastoupí na jejich místa, co nejvíce, aby se za mírových cvičení aspoň přibližovali válečným zkušenostem, neboť snaha dát vojínu tak věrnou představu, jak je to možné, o podmínkách, v nichž se v boji octne, je svrchovaně důležitá.

Nepodaří-li se účastníkům války vštípit svým mladším druhům, současníkům, co nejvíce z válečných zkušeností a skutečností, aby pak ti to dále odevzdávali příštím generacím, bude téměř nespelnitelný požadavek „cvičitel musí umět vytvořit situace, odpovídající válečným skutečnostem“, poněvadž budoucí cvičitel bude odkázán jen a jen na náhrazky těchto válečných skutečností, které jsou často mimo dosah obrazotvornosti. (Gaudy: „Co si ani Dante neuměl představit“.)

Zásada vyslovená v čl. 105 Sm 15, svrchu již citovaná, „Pokoušet se dlouhými řečmi vykreslit situaci ...“ platí v jisté míře i pro tyto budoucí cvičitele.

Friedrich B e r n h a r d i, pruský generál jezdecký, napsal v své příručce „Taktik und Ausbildung der Infanterie“, vydané v Berlíně r. 1910: „Čím déle trvá mír, tím větší je nebezpečí, že při výcviku vojska nabude

vrchu stránka formální a zatlačí ony principy, na nichž spočívá ve válce úspěch.“

Proto bude záhodno věnovat zvláštní pozornost také otázce, jak cvičit různé druhy „boje“, aby se boji podobaly, abychom mladým cvičitelům usnadnili nezbytnou vynalézavost k režisérské činnosti řídicího cvičení. Co bude předmětem této vynalézavosti? Činností nepřítel, souseda a vlastní jednotky ve vhodně voleném terénu vytvořit prostředí „jako v boji“, dát cvičencům přibližnou představu boje a v něm ve vhodné době a na vyhovujícím místě vytvořit podmínky a předpoklady nezbytné pro aplikaci zásad a pouček platných pro nacvičovaný druh boje.

Jen těmito okolnostmi může cvičitel projevit onen „opravdový a živý smysl pro boj“, jak o něm mluví P-I-2, čl. 36, a poskytnout cvičencům možnost chápat ne slova, ne řeči, ale něco daleko působivějšího, vnímatelnějšího zrakem i sluchem, t. j. skutečné děje a fakta, neboli poznání pravé tvárnosti boje. Snad by se zde hodilo přirovnání mezi divadelní hrou, kterou v prvním případě čteme z knihy a v druhém ji vidíme hrát na jevišti. Každé cvičení bojové mělo by být vlastně takovým „divadlem“, v němž by řídicí cvičení byl režisérem a cvičenci by byli herci, všichni vedeni jednou společnou snahou sehrát kus tak, aby herci úlohu (boj) cítili a žili a měli dojem skutečného boje.

Mladému cvičiteli musí být jasno, že podobná činnost vyžaduje od něho jako od řídicího cvičení d o k o n a l é přípravy.

Tato příprava zpravidla obsahuje tyto články:

1. předmět cvičení: co cvičit, které zásady a poučky, články předpisu;
2. stručný námět, za jakých okolností a kde cvičit;
3. průběh: počáteční situace, události (kde a kdy) jako reakce na činnost nepřítel, souseda a vlastní jednotky;
4. část materiální: výstroj, munice, terče, praporky a p. a
5. event. činnost a materiální vybavení značkaře podle záměru vyčteného v průběhu cvičení.

Všimnu si povšechně článku 2 a podrobněji článků 3—5 přípravy:

Námět bývá často kamenem úrazu. V něm se skrývá první nebezpečí pro válečnou skutečnost. Je-li již námět válečně nepravděpodobný (ač jsou ve válce možné i nemožnosti), bude takové i celé cvičení. „Četa ... za přibližování ... byla zastavena nepřátelskými odpory na čáře ... a má za úkol zmocnit se ...“ v tomto příkladu, vzatém namátkou, je nedostatek válečné skutečnosti v taktické nepravděpodobnosti.

Jindy bývá základní vada námětu v nepravděpodobnosti časové: „Četa se zmocnila 1. cíle v 9 hod. a do 9.15 hod. dosáhla útokem čáry ...“, při čemž 1. cíl od dosažené čáry je třeba 800 m. Tak rychle to v boji nejde! O pravděpodobnosti válečného tempa se zmíním ještě později.

Nebo prostorově: „Četa se zmocnila lesa, vesnice, výšiny ...“. Vždyt je to jistě nad její sílu a možnost!

Cvičitel nesmí nikdy zapomenout, že námětem má cvičencům nahradit — a to velmi živě — události právě minulé, tedy to, co by ve skutečnosti (boji) bývali prožili. A nebylo by toho málo: věděli by dobře, co jednotka dělala, od kdy, jak to dělala, jaké úsilí musila vyvinout, jak se choval nepřítel, soused, jaký vliv měl boj na morální a materiální situaci jednotky, na organisaci a pořádek v jednotce, ve většině případů by znali svého velitele a aspoň přibližně jeho místo.

P r ů b ě h: Všechny tyto znalosti, zážitky a dojmy by měl tedy cvičenec mít již v počáteční situaci. Námet mu je má nahradit, jak jsem napsal, živě. Nemusí se to však stát vždy jen slovy. Místo „četa dosáhla této čáry s družstvy vedle sebe, družstva jsou pomíchána“ bude často užitečnější, jestliže řídící cvičení družstva opravdu pomíchá (nahradí vliv boje), umístí je sám, vyřadí některý kulomet, určí místo velitele a pak ho postaví před problém uspořádat četou pro udržení dobytého cíle, nebo další útok, podle toho, co chce cvičit.

Mnohdy postačí, vydá-li řídící cvičení po zaujetí počáteční situace námet ve formě písemného rozkazu velitele roty (čety), který velitel čety (družstva) v boji dostane.

Ani taková zdánlivá maličkost, jako je způsob a hodina zaujetí počáteční situace, nesmí být přehlížena. Říká-li námet, že „četa za útoku směrem východním...“, musí četa být uvedena do počáteční situace pohybem v tomto směru a ne ze směru jižního jen proto, že se tímto směrem přišlo z kasáren. Nebo, je-li v námetu, že „četa přišla v 16 hod. na toto místo a má za úkol...“, mělo by se začít se cvičením v tuto hodinu a ne na př. v 8 hodin. Je-li to nezbytné (nejčastěji cvičíme dopoledne), je třeba předpoklad nejen dobře vysvětlit, ale i přesvědčit se, byl-li správně pochopen.

Již tím se mnohým méně chápavým usnadní představa.

Velmi vhodné někdy bude zvolit jako predehru dosažení cíle, vychodiště a p., konec předcházející činnosti, na př. zteč, kterou bylo cíle dosaženo, a to se všemi jejími důsledky. Zdá se to nejprůprirozenější způsob, jak dostat jednotku s hlediska válečné skutečnosti do počáteční situace, která tak souvisí s námětem.

Dále nutno pamatovat na to, že jen v málo případech lze poslat na př. jednotku do útoku, aniž má (hlavně její velitel) chvilku času seznámit se s terénem, nepřátelskými odpory, čas k rozhodnutí a vydání rozkazu. Bez tohoto času se bojové cvičení zvrhne v špatný technický nácvik přískoků a k tomu není zpravidla potřebí ani námětu, ani značkaře.

U d á l o s t i: Zde obrazotvornost řídícího cvičení bude podrobena nejtěžší zkoušce, neboť ve většině případů budou právě tyto události mít největší význam pro poznání pravého vzhledu boje.

P ří k l a d: „Pravé křídlo čety je napadeno palbou nepřátelského odporu, který se nově objevil...“ Řídící cvičení chce dosáhnout správného a situaci odpovídajícího rozhodnutí a rozkazu velitele čety, po případě iniciativního zásahu velitelů družstev. Veliteli čety lze tuto událost dát slovy, ale to je způsob spíše vhodný pro cvičení na plastickém stole nebo na plánu. Při bojovém cvičení v terénu se vždy dobře nehodí, protože válečná skutečnost nezná podobného druhu „informování“. Velitel se tak stává zcela pasivním, pomíjí zásady pozorování, předvídání, není vychováván k iniciativě a zvykne si pak vždy jen čekat.

V boji, objeví-li se nový odpor, velitel čety (jeho zástupce, pozorovatel a p.) uslyší třesk ran nebo uvidí dým, pozoruje-li dobře. Proto ho i při cvičení musíme nutit k pozorování a on jistě bude dobře pozorovat, bude-li vědět, že bude mít co pozorovat, po případě pocítí účinky palby (ztráty diktované řídícím cvičením — viz Sm 15, čl. 15).

Někdy bude lépe, aby se o novém odporu velitel čtyry opravdu teprve dověděl z hlášení velitele nebo velitelů svých družstev, svých orgánů anebo sousedů. Ovšem v takovém případě musí to být opět odůvodněno válečnou skutečností, t. j. velitel čtyry nový odpor vidět nemůže pro tvar anebo porost terénu (při tom pozor: četa je největší jednotkou..., u které může velitel sám postřehnout potřeby družstev: P-I-2, čl. 604).

Z nepřítele nesmíme nikdy dělat zbabělce; nepředstavujme si nikdy, že uteče ze svého postavení, jakmile nás uvidí, nebo že se nepokusí, ztratí-li své postavení, dostat je nazpět! Zteč jako vrcholný moment útoku není tedy definitivním ukončením útoku, neboť nutno počítat vždy a za všech okolností s nepřátelským protiútokem.

Z toho plyne, že nepřítele v obraně lze znázornit na př. plátěnými figurami, ne však v tom případě, předvidáme-li v průběhu cvičení boj muže proti muži, nebo ústup anebo protiútok nepřítele — v těchto případech nutno použít vojinů v přiměřeném počtu.

Jsou dále některá cvičení, která vůbec nelze dělat s nepřítelem jen označeným, kde je nutno, aby nepřítel byl ve skutečné síle (Sm 21, čl. 118). Na př.: „Družstvo v úloze polní stráže má ustoupit po vystřelení na poplach před silnějším nepřítelem, až...“ Zde nepřítele nelze značkovat 1 vojínem, nýbrž v přibližné skutečné síle, neboť cvičenec musí mít zobrazenou přibližnou skutečnost boje!

Z důvodů psychologicko-výchovných nelze připustit, aby jednotka, která cvičí obranu a má za úkol bránit se na místě, ustupovala před soupeřem, ba i značkařem. Jednotka musí setrvat na místě a útočící nepřítel ji může jen přejít. V rozkazech pro obranu na místě se nesmí mluvit o ústupových cestách nebo o provedení ústupu!

Jsou značné obtíže, ba nebezpečí, při boji zblízka, ale přece třeba i tento druh boje cvičit a najít způsob, který by se přibližoval válečné skutečnosti a neskýtal mnoho rizika (pušky bez nasazených bodáků a p. a dostatek rozhodčích).

Když jste toto přečtli, jistě namítnete: nemáme tolik cvičného střeliva. Vím, ale není to tak zlé, budeme-li dobře hospodařit a počítat. Máme-li málo peněz, kupujeme jen to nejnutnější. Máme-li málo cvičného střeliva, použijeme ho jen tam, kde palba s hlediska představy dá největší efekt. Postačí na př. několika výstřely prozradit čaru nepřátelského odporu a pak smluvenými znameními, ať již praporky nebo značkovačem palby ukazovat, na koho ten onen odpor střílí. Měřítkem bude zase představa boje a pro její vyvolání věnujme i z mála prostředků tolik, kolik jen možno, ale na takovém místě a v takovou dobu, kde a kdy bude opravdu užitek největší. K otázce užití cvičného střeliva se ještě vrátím.

Ale i při naprostém nedostatku cvičného střeliva si vynalézavý cvičitel pomůže: postačí na př. předem oznámit, že červený praporek u nepřítele střílí na pravé družstvo, modrý na levé a smluvenými znameními diktovat jich vztyčování nebo sklápění. Je-li nepřítel značkován několika odpory, platí pro odpor 1 příslušný praporek v pravé upažené paži, pro odpor 2 praporek vztyčený vzhůru, pro odpor 3 v levé upažené paži. K obsluze praporků stačí vojin s puškou, jehož 1—2 výstřely přece jakž takž naznačí palbu, její směr, intensitu (ví-li na př. cvičící, že několik ran rychle po sobě je dávka z kulometu). Bude alespoň také co pozorovat zrakem i sluchem.

Rychlost pohybu (tempo) při cvičeních nutno přizpůsobit válečné skutečnosti — pamatujeme, že se jednotka v útočném boji pohybuje rychlostí nejvýše 100 m za 3—5 minut. Elán jednotky nelze spatřovat v tom, že překonává terén rychle, bez ohledu na nepřátelskou palbu, nýbrž v tom, že jak jednotlivec, tak i celá jednotka jde hbitě od cíle k cíli, střídá pohyb s palbou a na každém cíli další pohyb připraví solidně.

Mají-li cvičící přijít k přesvědčení o nutnosti styku se sousedem, je třeba toho souseda často mít vedle sebe, třeba značkováného! Ale ne dávat jej tam jen proto, aby tam byl! I soused musí přinést svůj příspěvek k celkovému obrazu válečné skutečnosti, musí hrát spolu. Je s ním přece počítáno při většině rozhodnutí velitele cvičící jednotky: bude na př. těžko útočit, zůstane-li soused daleko zpět, zle se povede mému křídlu nebo boku, bude-li soused sražen nepřátelským protiútokem anebo nepomůže-li mně palbou, když sám je ve výhodné situaci, a p. Všechny tyto události musí však být znázorněny cvičencům co nejsrozumitelněji a bojově co nejpravděpodobněji. I zde bude několik způsobů. Jednou ho jednotka uvidí, jak na př. postupuje pomaleji než ona, po druhé ho neuvidí, ale spatří protiútok směřující proti němu, jindy uslyší jeho hurá nebo jeho palbu v určitých místech, palbu, která se postupně blíží nebo vzdaluje, je stejnoměrná nebo náhle a nápadně nabyla intensity. To jsou dojmy, které mnoho napovídají a představě napomáhají. Někdy se velitel jednotky snad o sousedu jen dozví z opatření a hlášení velitele družstva, kterému bylo uloženo udržovat se sousedem styk. Sám souseda nevidí ani neslyší, na př. v lese pro hluk palby vlastní jednotky. Konečně je možné s výhradami již jednou vyslovenými, aby řídící cvičení dodal veliteli zprávu o situaci souseda sám jako nadřízený velitel (zprávu, rozkaz). Vesměs tedy něco, co veliteli dává živý dojem a co ho nutí, aby si všiml, co se děje v jeho okolí, před ním, vedle něho, za ním a aby měl živou představu o tom, co má a musí působit na jeho rozhodnutí a vyvolání správné reakce v jeho myšlenkách.

Že při bojových cvičeních nepatří puška na záda, přilba na torbu, netřeba snad zdůrazňovat. Plynová maska musí být v hotovostní poloze a lopatka snata s opasku a aspoň zaražena před střelcem do země jako opora pro pušku. Víme, že na mnohých cvičištích i tato maličkost je otázkou náhrady škody. Ale v dnešní době musí všichni velitelé vynaložit všechno úsilí, aby se dobré vůli a snaze cvičitelově nestavěly překážky tohoto druhu. Prodá-li se se cvičiště o několik kilogramů trávy méně, bude to najisto menší škoda.

Nemáme-li v mnoha případech zatím možnosti cvičit na posádkových cvičištích v zákopech, lze snad alespoň trvale udělat v některém jeho cípu několik granátových jam (na př. při nějaké ukázce o účinku trhavin), kde by se při vhodném cvičení jednotky vystřídaly alespoň několikrát za rok. Stejně snadnou pomoc lze najít, pokud jde o drátěné překážky, zvláště tam, kde nelze zhotovit stálé: pořídit překážky přenosné, ať již rohátky nebo válcové (drátěná spirála, která se uvolněním vymršťí). Snad se najde jednou za čas povoz, který by je odvezl z kasáren na cvičiště. Mělo by to ještě jednu výhodu, mužstvo by se naučilo zacházet s tímto materiálem. Někde je možné, kde na př. je cvičiště porostlé křovinami, blízko lesa a p., zřídit překážky nahromaděním suchého kletí a roští, v němž uděláme jednou tam a po druhé jinde průchod. Stačí na to pamatovat, když se čistí pastvisko, kácí les a p.

Část materiální: Cvičného střeliva je málo. Řekl jsem už však v předcházející stati, že to neznamená „nic se nedá dělat“. Dá, jen chtít! Jak často slyšíme stereotypní: „10 nábojů pro pušku, 2 zásobníky pro kulomet, značkař...“

To je dobré snad při cvičení se soupeřstvím, když jsou obě strany skutečné a manévrují volně (Sm 21, čl. 118). Tam nelze předvídat, jak se situace vytvoří, aby se dalo určit, kdy, kdo a kolik vystřelí; ale ani zde to není tak docela pravda. Na příklad mužstvu jednotky, která v obraně na místě očekává nepřátelský útok, nedovolíme přece, aby zahájilo palbu z pušek na 1000 m! Nebo, aby útočník střílel bez ohledu na spotřebu munice na první odpory (při dobývání 1. cíle), když neví o dalších a ví, že má útočit do jisté hloubky. I tu je tedy nutné regulovat spotřebu cvičného střeliva — časově nebo prostorově. Neviděli bychom pak — jak to často bývá — že se již v druhé polovině cvičení „bojuje bez střeliva“. Je třeba upozornit vojíny na nebezpečí, v něž se sami vydávají tím, že plýtávají municí; je nutno vštípit jim též pojem o ceně munice.

Naprosto však nelze souhlasit s rovnoměrným rozdělením munice při cvičeních se značkařem, kdy řídící cvičení má a musí mít jistou pevnou představu o průběhu cvičení; již na začátku jsem zdůraznil, že snaha dát vojínu tak věrnou představu, jak je to možné, o podmínkách, v nichž se v boji octne, je svrchované důležitá. Ví tedy, v jakém rozsahu bude kdo (na př. které družstvo) nucen palby použít, jak dlouho, kolikrát a k čemu. Řídící cvičení může a musí proto posoudit, jak koho cvičným střelivem podělit, aby dostal správný obraz, neboli přibližně válečnou skutečnost.

I s málem munice musíme vychovávat k palebné kázni. Zpravidla se zahajuje palba co nejintenzivnější, pak slábne, až zanikne úplně, místo aby vystřelil jeden voják, druhý počkal atd.

Když již chcete rozdělit náboje rovnoměrně před cvičením, použijte k tomu jen části výměry určené ke cvičení a zbytek ponechte buď od počátku u velitele nebo mu jej dejte dopravit na jeho žádost, vyvolanou skutečnou potřebou boje. Budete mít o jednu složku k bojové představě více a přinutíte ho, aby tento důležitý předpoklad boje nenechával bez povšimnutí. Není beztoho správné cvičit zásobování municí jen a jen při cvičeních k tomu zvláště určených. Při tom lze ještě praktikovat, že řídící cvičení určí vojíny, kteří jsou zraněni nebo zabiti — sousedé jsou povinni odebrat jim municí, nebo určí kulomet, který má takovou poruchu, kterou nelze odstranit — velitel musí náboje rozdělit v družstvu, po případě i část nábojů přidělit kulometům druhých družstev v četě. To však nepostačí jen říci, ale skutečně provádět!

Tatáž zásada musí platit pro stanovení spotřeby munice u značkaře. Podle zamýšleného průběhu chcete na př., aby značkař kladl odpor na různých místech po nesterpně dlouhou dobu. Podle toho skupiny značkaře také zásobte a naříd'te, kdy cvičného střeliva použít (na př.: až nepřítel dosáhne...).

Je-li nábojů skutečně velký nedostatek, musí na místech méně důležitých postačit plátěné krytí ležící figury nebo praporky (bez obsluhy vojínů) a skutečné palby cvičnými náboji použijte jen tam, kde to je pro zásadu (poučku) kterou chcete nacvičovat, nezbytně nutné, má-li být

představa živá. Vezměme příklad uvedený v jednom z předcházejících odstavců: „Pravé křídlo čety je napadeno palbou odporu, který se nově objevil...“ a pochopíme bez vysvětlování, že právě tento nový odpor musí být především naznačen a představován co nejvýrazněji, nejnápadněji a nejučinněji, t. j. palbou, má-li se dosáhnout žádoucí změny v rozhodnutí velitele čety. V tom případě se řídicí cvičení nesmí rozpakovat, i kdyby se na ostatní odpory dostalo jen málo střeliva nebo se nedostalo vůbec žádné. Když je toho třeba, vybavte značkaře střelivem lépe než vlastní jednotku.

V žádném případě zde jmenovaném nebudeme mít ovšem nikdy tolik střeliva, abychom mohli vystřelit skutečné množství, t. j. množství odpovídající spotřebě v boji, a bude nutné si stanovit podle možností přibližný poměr, na př. 1 : 10. Musí tedy 5 cvičných nábojů u vojína s puškou vydržet tak dlouho, jako 50 ostrých nábojů ve skutečném boji. Na to třeba všechny cvičící předem upozornit. I to bude doplněk představy o skutečném boji.

Do této kapitoly bylo by třeba zařadit též pojednání o tom, jak znázornit účinky palby, jinými slovy, jak správně vzbudit představu, kolika nepřátelskými zdroji je v určitou chvíli ta neb ona část jednotky postřelována a s jakým výsledkem. Nebudu tu však mluvit o různých lepších anebo horších názornovačích palby, terčích a p., používaných při bojovém výcviku, připomenu zde řídicím cvičením jen toto:

I při cvičeních toho nejvynalézavějšího a nejtupnějšího řídicího cvičení se někdy přihodí, že se cvičení dostane do nebezpečí, že se mu vymkne z ruky, že dostane spád anebo průběh, který neodpovídá tomu, co zamýšlel. Cvičící nebudou správně reagovat ani na zjevy nejlépe znázorněné (příčiny bývají velmi různé — v zimě sklon k rychlosti, v létě k pomalosti a p.). Pro tyto případy musí mít proto řídicí cvičení pohotově alespoň skrovný personál — odlišné od cvičících označený, který by vyřizoval jeho rozkazy. Ale v takovém případě nestačí říci „Stát!“ nebo „Postupujte pomalu!“, nýbrž „Stíhli na vás kulomet od ...“ a teprve, nedovtípi-li se velitel anebo neučiní-li příslušná opatření, je možno, ba nutno doplnit mu představu slovy „Nemůžete postupovat“ nebo „Můžete postupovati jen pomalu“. Často uvidíme, že si některý velitel ani potom nepočíná správně (jako v boji — P-I-2, čl. 600), ale to je již zřejmá nezávažnost. A přece Sm 15 v čl. 15 tolik zdůrazňuje bojovou kázeň: „Při každém bojovém cvičení musí cvičitel klást důraz na bojovou kázeň, na jejímž zachování musí neoblomně trvat.“ Zde jsme u jedné z vážných příčin, proč některá ze cvičení připravená a řízená opravdu tak, aby dala dobrou představu o boji a podobala se válečné skutečnosti, nedávají při provedení souhlasný obraz. Mnozí velitelé velmi přísní při posuzování přestupků, na př. při pořádkovém výcviku, nemají ani zdaleka takový požadavek při bojovém výcviku. S klidem se dívají na nemířené rány vojínů, na manipulaci s kulometem, jež se naprosto liší od oné, jež se požaduje při technickém výcviku, na líný přískok s nesprávným provedením „k zemi“, na spojky chodící v palbě krokem, ba i na jednotlivce a jednotky nedbající na palbu. Zvýšíte-li jen po této stránce své požadavky na míru obvyklou při jiných druhích výcviku a budete-li trestat za špatný přískok právě tak jako za nevyčištěné boty, zlepšíte hned onen „opravdový a živý smysl pro boj“ a cvičení se o mnoho přiblíží válečné skutečnosti a tím nabudou skutečné ceny.

Cvičení takto důsledně prováděná zvýší i všeobecnou úroveň kázně malých jednotek (družstva, čety) a tím i celku.

Promluvmě si ještě o jiném materiálu, kterého používáme k vyvolání představ cvičících. Nemám na mysli technický popis materiálu a způsoby jeho použití — o značkování a znázorňování bylo již mnoho napsáno. Jde mi jen o přiblížení k válečné skutečnosti i v tomto oboru podle zásad v článku vyslovených.

Na př. figury a praporky pro značkování nepřítele, sousedních jednotek, označování pásem postřelovaných různými zbraněmi, zamořených plynem a p. První zásadou požadavku válečné skutečnosti je, aby ani tyto pomůcky neukazovaly mnohem více, než v boji ukazuje skutečný nepřítel, skutečný soused a p. Nepoužívejte proto praporků nápadných barev vlajících na vysokých tyčkách. To je příliš neválečné pozorování a určování cílů. Musíme-li již používat praporků odlišných barev k vyjádření jejich různého významu, na př. modrý: těžký kulomet, modrobílý: lehký kulomet — není proto třeba, aby byly mnohem snadněji rozeznatelné, než ve skutečnosti — v boji — poznáme těžký kulomet od lehkého. Stačilo by snad proto, aby oba měly něco společného a něco rozdílného — třeba oba okraje barvy khaki a menší vnitřní část — jeden modrou, druhý modrobílou. Není dále správné, trčí-li praporky po dlouhou dobu, na př. od vyražení k útoku až do zteče, vždyť ve skutečnosti neuvidíme nepřítele také nepřetržitě! Snaha o dosažení prázdnoty bojiště musí být patrná při všech bojových cvičeních!

O nepříteli budeme vědět jen chvilkami, kdy se na př. prozradí neprozřetelným pohybem, dýmem anebo zábleskem své zbraně a p. Stačí proto, když se i praporek při cvičení ukáže jen občas, když se na chvilku vztyčí a zase sklopí, asi podobně, jak tomu bývá při manévru terčů na polní střelnici. Vzpomínám si tu na jedno cvičení, které jsem viděl: Kulometná četa přichází za boje do palebného sledu, odkud má dále plnit svůj úkol. Už když opouštěla dřívější palebné postavení, dověděl se její velitel z rozkazu pro přesun, kde palebný sled je. Bylo mu to určeno všeobecně čarou v terénu, která byla na mírně skloněných svazích jedné výšiny. Co by ve skutečnosti viděla z onoho palebného sledu četa nebo průzkum vyslaný před ní, po dosažení topografického hřbetu? Myslím, že velmi málo, snad sem tam přílbu nebo hlaveň pušky. Při tomto cvičení však byl palebný sled vyznačen dvěma oranžovými praporky na tyčích 1 m vysokých a mezi nimi byly ještě plátěné figury.

Nemáme-li dostatek mužstva k obsluze těchto praporků, bude mnohdy lépe použít plátěných figur, a to spíše kryté ležících než nekryté ležících, ale umístěných tak, jak by se s největší pravděpodobností umístil živý nepřítel, který také umí využívat terénu a ví, co je to zastírání.

Při této příležitosti připomínám, že jen zřídka kdy bude odpovídat válečné skutečnosti rozmisťování značkaře — nepřítele před očima cvičenců (budoucího útočníka) dlouhou dobu před cvičením. Řekl-li jsem v odstavci o zaujetí počáteční situace, že jednotka má do ní přijít co možná ze směru, z něhož by skutečně (podle námětu) přišla, platí totéž o nepříteli. A více! I pro značkaře třeba mít nějaký sebe stručnější námet, nejen proto, aby mu něco usnadňovalo obrazotvornost při jeho činnosti, ale také, aby něco opravdu bojového dělal. Též značkař se musí

chovat bojově (přískoky), jestliže mu to značkování dovoluje! „Desátníku, zabodněte červený praporek u keře, modrý na tom kopečku a umístěte dva muže tam a jednoho tam“ není jistě správný rozkaz pro značkáře!

Krátká služební doba, rozsah výcvikové látky a nestejná duševní úroveň mužstva cvičících jednotek vyžadují, aby se způsoby provádění bojového výcviku zdokonalovaly.

Odstup od prožité války zavinuje, že i cvičitelé s válečnými zkušenostmi zapomínají někdy při bojových cvičeních na účinek palby, který ve válce rozhodoval vedle taktických schopností a morálního stavu vojska, o úspěchu či neúspěchu a který naučil velitele rychle se rozhodovat a jednat podle situací vytvořených činností a palbou nepřítele.

Shrnuji stručně požadavky pro přiblížení bojového a polního výcviku válečné skutečnosti:

1. Stručný a jasný námět volit tak, aby odpovídal válečné skutečnosti.
 2. Cvičení oživit značkováním všeho, co se značkovat dá, vzbuzovat reakce na oko i ucho velitele i vojína.
 3. Příprava cvičitele musí odpovídat do všech podrobností zvolenému cíli. Průběh cvičení musí být přizpůsoben událostem, které se ve válce vyskytnou.
 4. Důstojníci s válečnými zkušenostmi se musí znovu vžít do válečných situací a ty přenést do námětu i průběhu cvičení a tím vštípit svým mladším druhům v paměť zkušenosti sice draze zaplacené, ale získané válkou a tak přiblížit bojový a polní výcvik skutečnému boji!
-